

Տ. ԹՈՐԳՈՄ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԻՒՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մի նոր և անդամանելի կորուստ, մի նոր և անողոք հարուստ Հայ եկեղեցուն: Մայր Աթոռն այրի և երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը՝ որ կոչուած է օժանդակ լինել բոլոր այն դէպքում ուր կաշկանդուած կաթողիկոսութիւնը չէ կորոզ լսելի անել իր ձայնը զրկուեց իր կոչման բարձրութեան վերայ կանգնած և հեղինակութեամբ այնքան զօրաւոր, այնքան ձեռնհաս ղեկավարից:

Պէտք չէր երկարամեայ ծանօթութիւն և ո՛չ քննող աչքի զննութիւն: Առաջին տեսութիւնն և եթ ըստ էր համոզուելու, որ հանգուցեալը սովորական եկեղեցական չէր, մի ցայտուն դէմք էր, մարմնացած պատկառանք հոգևոր հօր բոլոր և անթերի բարեմասնութիւններով: Եկեղեցականներ շատ ենք տեսել և ճանաչել մօտէն թէ հեռուէն, բայց լուսահօգի Պատրիարքի նման քչերին ենք հանդիպել: Մի բացառիկ երևոյթ էր, վսեմ պատկեր ճշմարիտ վեղարաւորի: Գրաւիչ տեսքը, մեղմ բնաւարութիւնը, խօսելու և ճառելու ինքնայատուկ կերպը, շարժումը և կեցումը չնչուս էին անսուշութիւն և ջերմ վեհութիւն:

Կան հոգևորականներ և սակաւ չեն, որոնց ինքնութեան գրեթէ միակ վկայականը սև զգեստն է. այլապէս աշխարհիկ են հոգևով և մտքով, անգամ նիստ ու կացով: Ո՛րքան հեռու էր այդպիսիներից ողբացեալը. իսկական հոգևոր տէր էր, գիտակից իր կոչման վսեմութեան, գերազանցօրէն գիտակից: Համոզմունքով էր հագել սքեմը և սրբութեամբ ծառայեց նրան: Ընտրած կոչումն իր զարդարանքն էր և ինքն իրաւ զարդարանք իր կոչման:

Զգայուն հոգին և նրբազգաց միտքը շատ օրօրուցեցին վերջին ժամանակ սև սև յուզումներով: Էջմիածնի Խոսուր կացութիւնը, Հայրապետի խորհրդաւոր անէացումը, Ամերիկայի խոսվութիւնները որ

դարձրին եկեղեցին, խաղաղութեան և հաշտութեան այդ սրբազան տաճարը, բորբոքուած և անխօհմ կրքերի մրցարան, անտեսելով ալևոր եկեղեցու պատիւը, չխնայելով տեսնել մթութիւններ Հայրապետական Նուիրակի, այդ լուսաւոր ջահի մէջ, խորապէս ցնցեցին հանգուցեալին և թերևս անմասն չմնացին նրա աղէտալի վախճանին:

Շիջած Պատրիարքը գիտէր լինել բարեկամ, ջերմ և հաւատարիմ բարեկամ: Շատերի թուին, ինձ ևս պատուեց իր թանկագին զգացումներով: Մշտական դրութեամբ տեղեակ կը պահէր իր ծրագիրներին, գրական թէ հասարակական: Յուսանք որ իր յաջորդը կը շարունակէ անվրէպ ընթանալ նոյն շուղով, ինչպէս հանգուցեալը հետևեց իր նախորդին, իր հոգևոր ծնողին և կ'իրագործէ անկատար մնացած գործերը: Դուրեան և Թորգոմ Պատրիարքները լուսատու ճրագներ եղան հինաւուրց վանքի համար, պանծացուցին նրա անունը նոր և մեծ փայլով, հիացում և ակնածանք ազդելով ոչ միայն ազգային, այլև օտար և խիստ պահանջկոտ շրջաններում: Ճեհայ հայոց վանքը, և Թորգոմ Պատրիարքն ինձ ընդունեց պարզ և մեծ արժանապատուութեամբ. լուսագոյն տպուորութիւններս այնտեղ ստացայ ամբողջ ճանապարհորդութեանս ընթացքին, ասաց ինձ անցեալ տարի Սիւրիայից դարձած մի օտար եկեղեցական և մեծ գիտնական:

Մաղթենք որ երուսաղէմի Միաբանութիւնը արժանաւոր յաջորդ ընտրելով կարենայ պահել իր անունը այն բարձրութեան վերայ, որին հասցրին երջանկայիշատակ վերջին երկու Պատրիարքները: Այս կը լինի լուսագոյն պսակը ողբացեալ Պատրիարքի թարմ շիրմին:

ՊՐՈՅ. Ն. ԱԴՈՆՑ